

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УПРАВЛІННЯ
ДОНЕЦЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ
УКРАЇНИ**

*До 25-річчя
Донецького державного університету управління*

**СУЧАСНІ СУСПІЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
У ВИМІРІ СОЦІОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ**

**XIII Всеукраїнська
науково-практична конференція**

**3 березня 2017 року,
Маріуполь, Україна**

УДК 316
ББК 60.5
С91

Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління: матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Маріуполь, 3 березня 2017 р. – Маріуполь: ДонДУУ, 2017. – 279 с.

Засновник: Донецький державний університет управління

Редакційна рада:

головний редактор – д.держ.упр., проф. Марова С.Ф.
заступник головного редактора – д.е.н., доц. Балусєва О.В.

Редакційна колегія:

д.соц.н., проф. Бурєга В.В. (Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»);

д.держ.упр., проф. Токарева В.І. (Донецький державний університет управління);

к.і.н., доц. Никифоренко Н.О. (Донецький державний університет управління);

к.і.н. Чаплик М.М. (Донецький державний університет управління);

к.політ.н., доц. Мазіна Н.Є. (Донецький державний університет управління);

к.пед.н., доц. Николаєва В.І. (Донецький державний університет управління);

к.соц.н., доц. Скок Н.С. (Донецький державний університет управління);

к.і.н., доц. Суровцева І.Ю. (Донецький державний університет управління).

У збірнику представлено стислий виклад поданих на XIII Всеукраїнську науково-практичну конференцію доповідей та повідомлень, присвячених аналізу проблем сучасного вітчизняного соціуму крізь призму соціології управління. Збірник містить загальні концептуальні підходи до вивчення означеної проблематики, її методологічну та інструментальну складові. Автори звертаються до проблем соціології управління, соціальних комунікацій та соціальних технологій, сучасної освіти, третього сектору та територіальних громад в умовах реформ, тенденцій соціологічної теорії та соціологічних досліджень, а також до висвітлення різноманітних питань, які стосуються актуальної проблематики сучасної соціології та соціальної роботи.

Практичні рекомендації, надані авторами, сприятимуть розумінню того, що особливості перебігу суспільних процесів у мінливих умовах мають бути оперативно виявлені, досліджені та враховані керівниками на різних рівнях.

Адреса редакції: 87513, м. Маріуполь, вул. Карпінського, 58, к. 305.

ISSN 2078-8207

© Донецький державний університет управління, 2017

РОЗДІЛ 5
ТРЕТІЙ СЕКТОР ТА ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ: СЦЕНАРІЇ ВЗАЄМОДІЇ В
УМОВАХ РЕФОРМ

УДК 316.422

Токарева В.І.,

д. держ. упр., професор,

завідувач кафедри гуманітарних дисциплін

Донецького державного університету управління,

м. Маріуполь, Україна;

Носачова Ю.В.,

студентка

Донецького державного університету управління

м. Маріуполь, Україна

**ГРОМАДСЬКА ПІДТРИМКА ЯК ЧИННИК РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ РЕФОРМ В
УКРАЇНІ**

Серед центральних тем, до яких останні три роки прикута увага українського суспільства, експертного середовища, мас медіа, міжнародного співтовариства, є реформування різних сегментів життя в Україні. 18 започаткованих базових реформ (антикорупційна, правоохоронної системи, судова, пенітенціарна, податкова, державного управління, фінансового сектору, національної безпеки та оборони, культури, інфраструктури, освіти, охорони здоров'я, децентралізації тощо) охоплюють широкий спектр різноманітних напрямів суспільного життя. Позитивні зрушення є очевидними для реформаторів, іноземних партнерів, але поки що не відчуються широкими колами громадян України. Так, за результатами Моніторингу сприйняття реформ в Україні (8 хвиля опитування – листопад 2016 року [1]) 81% респондентів не відчули від судової реформи жодних змін у своєму житті, 79% – від антикорупційної реформи, 78% від реформи охорони здоров'я, 71% – від реформи децентралізації, 62% – від реформи освіти. Основне пояснення такого стану речей – у дуже низькому рівні поінформованості українців про динаміку реформування відповідних інституцій, у недовірі до реформ і будь-якої системи влади взагалі, в особистій безвідповідальності.

За даними Моніторингу, найвищі показники поінформованості (на рівні 53%) спостерігаються по антикорупційній реформі й реформі системи національної безпеки та

оборони. Про реформи освіти, охорони здоров'я поінформовано трохи більше 30% громадян, децентралізації – 29%, про реформу сільського господарства, державного управління – близько 10%, Найнижчий показник поінформованості спостерігається по реформі пенітенціарної системи – 6%. 18% опитаних зазначили, що взагалі нічого не чули про поступ у реформах в Україні. Вибірка в Моніторингу (n=1000) передбачала охоплення лише міського інтернетизованого населення України у віці 18+. Імовірно, що показники поінформованості щодо реформ у сільській місцевості є на порядок нижчими.

Українці дистанціюються від особистої відповідальності за перебіг і результати реформ. Моніторинг засвідчує, що тільки 1% опитаних покладає цей тягар на всіх громадян України, а 12% – на «третій сектор». Головна ж відповідальність за реформаційні процеси українцями традиційно «делегується» Президенту України (так вважає 76% респондентів), Верховній Раді України (71%), Кабінету Міністрів України (66%), профільним міністрам (33%) [2, с. 12]. При цьому рейтинги довіри до базових державних інституцій в Україні лишаються дуже низькими. Так, за даними Моніторингу, 89% респондентів не довіряють Верховній Раді, 81% – Уряду, 71% – Президенту [2, с. 5].

Недовіра до держави в українців проявляє себе як наслідок постколоніальної й посттоталітарної травми. Держава для багатьох з них і нині – це загроза. Століттями вона була для них джерелом небезпеки і тепер їм важко переосмислити її як знаряддя у власних руках. Пересічні українці здебільшого займають позицію презумпції недовіри до політиків та урядовців, не усвідомлюючи, скільки часу потрібно на вирішення тих чи інших проблем, мають завищені очікування, мислять категоріями ефективної діяльності не інституцій, а персоналій [3].

Між тим, успіх багатьох реформ, зокрема децентралізації та освіти, в першу чергу залежать від підтримки та активної участі в них громадян. Головна мета реформи децентралізації полягає у передачі значної частини повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування, отже громади мають бути готовими до вироблення і запровадження власних ініціатив щодо інфраструктурних змін, пошуку додаткових джерел фінансування, контролю за раціональним розподілом бюджету. Органам місцевого самоврядування практично в усіх об'єднаних громадах, разом з отриманням бюджетних преференцій та управлінських повноважень, треба буде брати на себе складне завдання та відповідальність за створення ефективного управління системою освіти у своїх громадах [4].

Реформа освіти в Україні серед іншого передбачає забезпечення рівного доступу до якісної освіти всім громадянам України та перетворення освіти на повноцінний соціальний ліфт. Для досягнення цієї мети пропонується запровадити механізми

заохочення батьків до участі їхніх дітей у всіх рівнях освіти та пристосування освітньої системи до потреб конкретних сімей. На часі – легалізація сімейної та індивідуальної освіти, спрощення процедури навчання в екстернаті, поширення дистанційного навчання тощо. Успіх цього напрямку реформування освіти безпосередньо залежить від батьків, міри їхньої відповідальності й контролю за навчальним процесом їхніх дітей.

Освітня реформа має кардинально змінити мотивацію професійної діяльності вчителів, заохочуючи їх до постійного підвищення свого професійного рівня через стажування поза місцем роботи, запровадження ваучерів професійного розвитку, стимулювання наукової активності, міжнародної та внутрішньої академічної мобільності, розширення практик творчих відпусток та стажування, у т.ч. за кордоном, опанування новітніми інтерактивними, індивідуалізованими, командними та проектними навчальними технологіями тощо [5]. На заваді реалізації зазначених напрямів реформування освіти стоять дезорієнтованість і недовіра до будь-яких інновацій з боку багатьох батьків (так, за даними соціологічних опитувань 43% українців вважає, що ситуація в освіті України протягом 2016 р. погіршилась [6], хоча в цілому закладам освіти довіряє понад 70% співвітчизників [2, с. 5]), опір змінам з боку адміністрації шкіл та вчителів через стереотипи, страхи втратити звичні умови праці, роботу, не витримавши конкуренції.

Таким чином, успішна реалізація й прискорення темпів реформи децентралізації та реформи освіти в Україні пов'язані з необхідністю належного інформування широкого загалу населення про зміст і перспективи даних реформ, подолання опору інноваціям і тотальної недовіри українців до владних інституцій, що запроваджують і здійснюють реформи, стимулювання громадян до активнішої участі у розв'язанні проблем на локальному рівні, з урахуванням запитів усіх зацікавлених сторін, запозиченням вдалого зарубіжного досвіду реформування на місцях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Моніторинг прогресу реформ – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://reforms.in.ua/ua/system/files/reports/full_web_02_2017.pdf
2. Моніторинг сприйняття реформ у суспільстві (8 хвиля – листопад 2016 р.): Реформа освіти. Пенітенціарна реформа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://reforms.in.ua/sites/default/files/documents/tns-nrc/2016_11.pdf
3. Зінченко О. Навіщо потрібні українці, або Як розірвати коло історії? / О. Зінченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/HISTORY/navischo-potribni-ukrayinci-abo-yak-rozirvati-kolo-istoriyi-mi-zakrivayemo-stolitni-geshtalti-i-nagadyujemo-yevropi-pro-yevropu-_.html

4. Децентралізація влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/reforms/item/id/1>

5. Проект Концепції розвитку освіти на період 2015-2025 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>

6. 2016-й: політичні підсумки – загальнонаціональне опитування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dif.org.ua/uploads/pdf/6525892325863dda7cb3426.54613456.pdf>

УДК 323.2:352/354

Чечель А.О.,

д. е. н., доцент,

завідувач кафедри публічного управління

та адміністрування

Донецького державного університету управління,

м. Маріуполь, Україна;

Щетина Н.І.,

студентка

Донецького державного університету управління,

м. Маріуполь, Україна

РОЗВИТОК МОЛОДІЖНИХ КОНСУЛЬТАТИВНО-ДОРАДЧИХ СТРУКТУР ЯК ІНСТРУМЕНТУ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Становлення сучасної молоді припадає на роки перетворень у всіх сферах життєдіяльності українського суспільства, на період нового державного будівництва, на час зміни становища України на світовій арені. Реформи можуть бути успішними лише за активної участі в них молодого покоління. Важливо, щоб в даний час молоді громадяни були готові до активної взаємодії з державою, участі у вирішенні різних проблем, що існують у сучасному суспільстві. Частка молодих громадян в органах місцевого самоврядування вкрай мала. У той же час необхідність налагодження співпраці органів місцевого самоврядування з молоддю, молодіжними громадськими об'єднаннями та іншими організаціями, засобами масової інформації в інтересах вирішення молодіжних проблем величезна. Одночасно з цим існує проблема відсутності комплексних програм,